

Normal 0 false false false MicrosoftInternetExplorer4

```
/* Style Definitions */ table.MsoNormalTable {mso-style-name:"Κανονικός πίνακας";  
mso-tstyle-rowband-size:0; mso-tstyle-colband-size:0; mso-style-noshow:yes;  
mso-style-parent:""; mso-padding-alt:0cm 5.4pt 0cm 5.4pt; mso-para-margin:0cm;  
mso-para-margin-bottom:.0001pt; mso-pagination:widow-orphan; font-size:10.0pt;  
font-family:"Times New Roman"; mso-ansi-language:#0400; mso-fareast-language:#0400;  
mso-bidi-language:#0400;}
```

Ξεκίνησαν συνεργάτες και κατέληξαν θανάσιμοι εχθροί: Η αντιπαλότητα ανάμεσα στον Δημήτριο Βούλγαρη και τον Αλέξανδρο Κουμουνδούρο σφράγισε με αίμα την 15ετία 1860 (λίγο πριν από την έξωση του Όθωνα) - 1875, χρονιά ορόσημο καθώς ο βασιλιάς Γεώργιος Α' δέχτηκε την «αρχή της δεδηλωμένης» (να κυβερνά δηλαδή όποιος είχε «δεδηλωμένη» πλειοψηφία στη Βουλή).

Ο πατέρας (Γεώργιος) Βούλγαρης ξεκίνησε από απλός ναύτης κι έφτασε να διοικεί όλους τους Έλληνες που υπηρετούσαν στον οθωμανικό στόλο. Οι Τούρκοι αντάμειψαν την πίστη του διορίζοντάς τον, το 1802, διοικητή της πατρίδας του, Ύδρας, και επιτηρητή Σπετσών και Πόρου. Οι συμπατριώτες του τον έλεγαν δυνάστη. Όταν πέθανε, το 1812, ο γιος του, Δημήτριος, πατούσε τα έντεκα. Έμελλε να του κολλήσουν το παρατσούκλι «Τζουμπές» (από τον επενδύτη που φορούσε) και να γίνει το συνώνυμο της φαυλοκρατίας. Η πρώτη έξυπνη κίνησή του ήταν να παντρευτεί την κόρη του πάμπλουτου Υδραίου, Λάζαρου Κουντουριώτη. Ο γάμος του εξασφάλισε θέση στο συμβούλιο των προκρίτων της Ύδρας. Βρέθηκε πληρεξούσιος του νησιού στην Α' Εθνοσυνέλευση (της Επιδαύρου, στα τέλη του 1821) και στην Γ' (στην Τροιζήνα, την άνοιξη του 1827). Φρόντισε να γίνει πολιτικός φίλος του Ιωάννη Κωλέττη, ο οποίος τον έκανε υπουργό του των Ναυτικών λίγο πριν να πεθάνει (1847).

Ο Αλέξανδρος Κουμουνδούρος γεννήθηκε στα 1815, στη Μεσσηνιακή Μάνη, γιος του αγωνιστή της επανάστασης, Σπυριδώνα Γαλάνη Κουμουνδουράκη. Στα 1841, ήταν φοιτητής της Νομικής. Τη χρονιά αυτή, μια ακόμα επανάσταση είχε ξεσπάσει στην Κρήτη (εξαιτίας της παραχώρησής της στον Μοχάμετ Άλι της Αιγύπτου, πατέρα του Ιμπραήμ). Δημιουργήθηκε ένα σώμα νέων εθελοντών από τη Λακωνία. Ο Αλέξανδρος Κουμουνδούρος βρέθηκε επικεφαλής του. Κατέβηκαν στην Κρήτη και πολέμησαν. Αργότερα, βρέθηκε δικηγόρος στην Καλαμάτα. Στα 1847, διορίστηκε αντεισαγγελέας Καλαμών. Στα 1850, παραιτήθηκε για να πολιτευτεί.

Ο Δημήτριος Βούλγαρης έκανε τον φίλο στον μπουρλοτιέρη Κωνσταντίνο Κανάρη και πήρε το υπουργείο Οικονομικών στην κυβέρνησή του (1848). Στα 1855, διορίστηκε από τον Όθωνα πρωθυπουργός. Στα 1857, τα έσπασε με τον βασιλιά, παραιτήθηκε και έγινε ηγέτης του αντιμοναρχικού αγώνα. Κολάκεψε τον ήρωα της νεολαίας, Επαμεινώνδα Δεληγιώργη, που ήταν υπέρ της αβασιλευτής δημοκρατίας, πλησίασε και τον Αλέξανδρο Κουμουνδούρο που μαχόταν για την αντικατάσταση του Όθωνα με συνταγματικό βασιλιά.

Από το 1853, ο Κουμουνδούρος είχε εκλεγεί πρώτος αντιπρόσωπος (βουλευτής) Μεσσήνης, μια έδρα που ποτέ δεν έχασε, όσο ζούσε. Μελετηρός, οπλισμένος με σπάνια οξύνοια και σπουδαία ρητορική δεινότητα, σύντομα επιβλήθηκε. Στα 1855, εκλέχτηκε πρόεδρος της Βουλής. Στα 1856, ο Δημήτριος Βούλγαρης του πρόσφερε το υπουργείο Οικονομικών. Και ο επόμενος πρωθυπουργός τον άφησε στο πόστο του. Το 1860, παραιτήθηκε, προσχωρώντας στην παράταξη των αντιδυναστικών.

Τη νύχτα 10 προς 11 Οκτωβρίου 1862, εκδηλώθηκε και αμέσως επικράτησε η επανάσταση εναντίον του Όθωνα. Με το ψήφισμα της έξωσης του βασιλιά, δημιουργήθηκε τριμελής «Προσωρινή κυβέρνηση». Πρόεδρος της ορκίστηκε ο Δημήτριος Βούλγαρης και μέλη της ο ναύαρχος Κωνσταντίνος Κανάρης, ψυχή του αντιδυναστικού αγώνα, και ο Μπενιζέλος Ρούφος, αγωνιστής της επανάστασης του 1821 και ισχυρός αντιδυναστικός πόλος.

Για την ώρα, ο Βούλγαρης ήθελε να αποφύγει τη συμμετοχή του ινδάλματος της νεολαίας, Επαμεινώνδα Δεληγιώργη, στην κυβέρνηση. Μοίρασε τα υπουργεία, δίνοντας στον Αλέξανδρο Κουμουνδούρο το Δικαιοσύνης και στον γαμπρό του το Παιδείας και Θρησκευμάτων. Η κυβέρνησή του κινδύνευσε με διάσπαση. Χώρισε στα δύο το τελευταίο υπουργείο και έδωσε το Παιδείας στον Δεληγιώργη και το Θρησκευμάτων στον γαμπρό του.

Στην εθνοσυνέλευση που συγκροτήθηκε για την εκλογή νέου μονάρχη, σύντομα οι αντιπρόσωποι χωρίστηκαν «α λα γαλλικά» στα δυο, τους ορεινούς (οπαδούς του Κανάρη) και πεδινούς (οπαδούς του Βούλγαρη).

Ο χωρισμός σε ορεινούς (οπαδούς του Κωνσταντίνου Κανάρη) και πεδινούς (οπαδούς του Δημήτριου Βούλγαρη) βουλευτές, πέρασε στον στρατό και στον λαό με τον Κανάρη και τον Ρούφο να παραιτούνται μπροστά στα αλληπάλληλα πραξικοπήματα του Βούλγαρη. Τον Φεβρουάριο του 1863, η εθνοσυνέλευση κατάργησε την «Προσωρινή κυβέρνηση» με ψήφους 101 έναντι 78. Ο Βούλγαρης διακήρυξε ότι «η πλειοψηφία παρανομεί» και κάλεσε τους οπαδούς του στα όπλα.

Οι αιματηρές συγκρούσεις καταλάγιασαν, όταν η εθνοσυνέλευση πήρε στα χέρια της την κατάσταση: Ο Αλέξανδρος Κουμουνδούρος και άλλοι τέσσερις απετέλεσαν επιτροπή που ανακοίνωσε στον ελληνικό λαό ότι τη διακυβέρνηση της χώρας αναλαμβάνει η εθνοσυνέλευση με πρωθυπουργό τον πρόεδρό της (Ζ.Ι. Βάλβης). Ο στρατός επέστρεψε στους στρατώνες, οι διαδηλώσεις κόπασαν και η εθνοσυνέλευση μπόρεσε να ασχοληθεί με τα καθήκοντά της που ήταν η εκλογή του νέου βασιλιά. Όμως, ήδη ο Κουμουνδούρος είχε μπει στο στόχαστρο του «Τζουμπέ», Δημητρίου Βούλγαρη.

Ένα μήνα αργότερα, οπαδοί του Βούλγαρη προσπάθησαν να κάψουν το σπίτι του Κουμουνδούρου και δυο ακόμα, «αγανακτισμένοι» επειδή προτάθηκε να δοθεί αποζημίωση στα μέλη της εθνοσυνέλευσης, «ενώ ο λαός πεινούσε». Η κυβέρνηση παραιτήθηκε και ανέλαβε άλλη υπό τον Διομήδη Κυριακό. Χωρίς τον Βούλγαρη. Με τον Κουμουνδούρο υπουργό Οικονομικών. Παρ' όλες τις προσπάθειες να την ανατρέψουν, η κυβέρνηση άντεξε. Όμως, στους δρόμους της πρωτεύουσας, ληστοσυμμορίες ανταγωνίζονταν με στρατιωτικούς για το ποιος θα ελέγξει την πιάτσα. Μια Αυστριακή ηθοποιός, μέλος γαλλικού θιάσου, έπεσε θύμα απαγωγής και ομαδικού βιασμού από ομάδα υπαξιωματικών και απλών στρατιωτών (Απρίλιος 1863). Το γεγονός δραστηριοποίησε τους πρεσβευτές Αυστρίας και Γαλλίας που πέτυχαν το ελληνικό κράτος να καταβάλλει 4.000 δρχ. στην παθούσα και 60.000 στον θιασάρχη. Το θέμα πήρε χαρακτήρα εθνικοπατριωτικής ντροπής. Η ώρα της σύγκρουσης είχε φθάσει.

Η αντιπολίτευση Βούλγαρη κατάγγειλε την κυβέρνηση του Διομήδη Κυριακού ότι «υπέκυψε στις πιέσεις και υποχρεώθηκε να πληρώσει» αποζημιώσεις για τον βιασμό της Αυστριακής ηθοποιού. Όμως το όλο ζήτημα γύρισε μπούμερανγκ στην παράταξη του «Τζουμπέ»: Στις 17 Ιουνίου 1863, η κυβέρνηση πήρε ψήφο εμπιστοσύνης με τους υπουργούς Στρατιωτικών και Ναυτικών να παραιτούνται. Πλην όμως και οι δύο ανήκαν στους «πεδινούς» του Βούλγαρη. Κι αυτοί που τους αντικατέστησαν, ήταν ο αρχηγός της Εθνοφυλακής και ο γιος του μπουρλοτιέρη Κανάρη, εκλεκτοί των «ορεινών». Ο Δημήτριος Βούλγαρης είχε χάσει τη μάχη των εντυπώσεων. Ορκίστηκε εκδίκηση.

Οπαδός του «Τζουμπέ» Βούλγαρη, ο λήσταρχος Κυριάκος και η συμμορία του, την ίδια εκείνη 17^η Ιουνίου 1863, εγκλωβίστηκαν στον Σταυρό Αγίας Παρασκευής από την Χωροφυλακή. Μετά από σύντομη μάχη, οι ληστές παραδόθηκαν με τον όρο να κρατήσουν τα όπλα τους. Οδηγήθηκαν στην Αθήνα. Με το που πέρασαν μέσα στην πόλη, υποτίθεται ότι κατάφεραν να ελευθερωθούν και να διαφύγουν προς την Πεντέλη. Οχυρώθηκαν στη Μονή Πετράκη. Ο νέος υπουργός Στρατιωτικών διέταξε πεζικό και Χωροφυλακή να τους συλλάβει. Πλην όμως, ο επικεφαλής του στρατιωτικού τμήματος (κάποιος Λεωτσάκος) και οι αξιωματικοί της Χωροφυλακής ήταν φανατικοί οπαδοί του Βούλγαρη. Το σώμα που στάλθηκε να πολιορκήσει τους ληστές, ενώθηκε μαζί τους, εξουδετερώνοντας και τους όποιους νομιμόφρονες χωροφύλακες.

Ο υπουργός μπήκε επικεφαλής της Εθνοφυλακής, συνέλαβε τον Λεωτσάκο και κίνησε να πιάσει τους ληστές. Ατύχησε. Οι στρατιώτες του Λεωτσάκου αιχμαλώτισαν τους υπουργούς Οικονομικών, Αλέξανδρο Κουμουνδούρο, και Παιδείας, Καλλιφρονά, και τους κρατούσαν ως ομήρους με αντάλλαγμα την απελευθέρωση του αξιωματικού τους. Η κυβέρνηση ενέδωσε.

Νύχτα 18 προς 19 Ιουνίου 1863, οι ληστές του Κυριάκου διασκορπίστηκαν στην Αθήνα, φιλοξενήθηκαν σε σπίτια οπαδών του Βούλγαρη και σχεδίασαν τις κινήσεις της επόμενης μέρας.

Η νύχτα 19 προς 20 Ιουνίου 1863 βρήκε τους αντιπάλους να ετοιμάζονται για την τελική αναμέτρηση: Οι διασκορπισμένοι σε «δικά τους» αθηναϊκά σπίτια ληστές σκόπευαν να ενωθούν με τους φιλικά στον Βούλγαρη διακείμενους στρατιωτικούς και χωροφύλακες, να καταλύσουν την εξουσία και να την παραδώσουν στον «Τζουμπέ» (Βούλγαρη) προκειμένου να εγκαταστήσει δικτατορία. Στην αντίπαλη πλευρά, οργανώνονταν οι «ορεινοί» με σκοπό να ματαιώσουν τα σχέδια του Βούλγαρη.

Η 19^η Ιουνίου 1863 ξημέρωσε με τους ληστές του Κυριάκου και τους πεδινούς (οπαδούς του Βούλγαρη) από τη μια μεριά και τους ορεινούς (οπαδούς του Κανάρη) από την άλλη, να σφάζονται μπροστά στα ανάκτορα, ενώ κυβέρνηση δεν υπήρχε. Ο πρωθυπουργός, Μπενιζέλος Ρούφος, είχε παραιτηθεί από το προηγούμενο απόγευμα.

Η εθνοσυνέλευση ανέθεσε την πρωθυπουργία στον πρόεδρό της, Διομήδη Κυριακού. Όσπου να σχηματιστεί η νέα κυβέρνηση και να αναλάβει τα ηνία του κράτους, κύλησε και η 20ή του μήνα, με τις μάχες στους δρόμους να έχουν μεταφερθεί στην Ομόνοια. Με την Ελλάδα να μη διαθέτει εκλεγμένη κυβέρνηση κι ούτε αρχηγό του κράτους καθώς ο Όθωνας είχε εξωστεί και νέος δεν είχε ακόμα επιλεγεί.

Την κατάσταση ανέλαβαν να εξομαλύνουν οι πρεσβευτές των τριών μεγάλων δυνάμεων (Ρωσίας, Γαλλίας και Αγγλίας). Έστειλαν κοινή διακοίνωση στους αρχηγούς των αντιπάλων πως θα εγκαταλείψουν τη χώρα, αν συνέχιζαν τις εχθροπραξίες. Ο εκβιασμός έπιασε. Κηρύχτηκε ανακωχή, στις 21 Ιουνίου συνεδρίασε η εθνοσυνέλευση και ορίστηκε διακομματική κυβέρνηση υπό τον Μπενιζέλο Ρούφο που είχε παραιτηθεί τρεις μέρες νωρίτερα. Η νέα κυβέρνηση έμελλε να μείνει στην εξουσία ως την εκλογή του Γεώργιου και την έλευσή του στην Ελλάδα για να αναλάβει το ύπατο αξίωμα. Η πρώτη ένοπλη απόπειρα του Δημητρίου Βούλγαρη να καταλάβει την εξουσία είχε αποτύχει. Είχε κοστίσει πάνω από διακόσιους νεκρούς.

Με τη μεταπολίτευση και την άνοδο του Γεωργίου Α' στον θρόνο του βασιλείου της Ελλάδας, πρωθυπουργός ανέλαβε ο Κωνσταντίνος Κανάρης. Ο Αλέξανδρος Κουμουνδούρος ορίστηκε υπουργός Παιδείας. Έγινε Εσωτερικών με τον ανασχηματισμό της 26^{ης} Ιουλίου 1864. Η χώρα έδειχνε να βαδίζει προς την ομαλότητα αλλά το νέο σύνταγμα απαιτούσε εκλογές για την ανάδειξη νέας Βουλής. Ποιος θα αναλάμβανε να τις διεξάγει; Ο Δημήτριος Βούλγαρης ήθελε την εξουσία για λογαριασμό του κι αρνιόταν στον πρωθυπουργό Κωνσταντίνο Κανάρη το δικαίωμα να οδηγήσει τη χώρα σε εκλογές. Ο Δεληγιώργης ήθελε αβασιλευτή δημοκρατία και βρέθηκε ευκαιριακός σύμμαχος του Βούλγαρη.

Οπαδός της κοινοβουλευτικής μοναρχίας, ο σύμβουλος του βασιλιά, Γουλιέλμος Σπόνεκ, είχε συστήσει στον νεαρό Γεώργιο να αναθέσει τη διενέργεια των εκλογών στον Κουμουνδούρο, οπαδό της συνταγματικής βασιλείας και υπουργό Εσωτερικών τη συγκεκριμένη στιγμή. Με πρόθεση να απαλλαγεί από τον Κουμουνδούρο σχηματίζοντας νέα κυβέρνηση, ο πρωθυπουργός Κωνσταντίνος Κανάρης παραιτήθηκε στις 26 Φεβρουαρίου 1865. Με έκπληξη είδε τον βασιλιά να αναθέτει στον Κουμουνδούρο την εντολή σχηματισμού εκλογικής κυβέρνησης.

Έτσι, στις αρχές του 1865, η Ελλάδα διέθετε νέο βασιλιά, τον Γεώργιο, νέο σύνταγμα και νέα κυβέρνηση, αυτή του Αλέξανδρου Κουμουνδούρου. Εκείνο που δεν είχε ήταν και νέα Βουλή, καθώς οι τελευταίες βουλευτικές εκλογές είχαν διεξαχθεί επί βασιλείας Όθωνα. Ο νέος (και διορισμένος) πρωθυπουργός ανέλαβε να τις πραγματοποιήσει μέσα στη χρονιά. Ομολογούν όλοι ότι ήταν από τις πιο τίμιες που είχαν γίνει ως τότε. Μόνο που, όταν τελείωσαν, όλες οι πλευρές θεωρούσαν ότι αυτές νίκησαν. Ο Δημήτριος Βούλγαρης κάλεσε τον Κουμουνδούρο να παραιτηθεί επειδή «έχασε τις εκλογές» και ζητούσε από τον βασιλιά να ορίσει νέο. Ο Κουμουνδούρος απάντησε: «Δεν δυνάμεθα να υποχωρήσωμεν διότι είμεθα νικηταί».

Το πράγμα έμελλε να ξεκαθαρίσει στις 8 Ιουλίου 1865, ημέρα εκλογής προέδρου της Βουλής.

Όλα τα κόμματα διακήρυσσαν ότι νίκησαν στις εκλογές του 1865. Έτσι, η ψηφοφορία για την εκλογή προέδρου της Βουλής έμελλε να είναι η μόνη «καθαρή» αποδεικτική διαδικασία που θα καθόριζε, ποιο κόμμα είχε την... πλειοψηφία στο κοινοβούλιο! Ο υποψήφιος που προτάθηκε από την κυβέρνηση Κουμουνδούρου, πήρε 96 ψήφους. Ο Επαμεινώνδας Δεληγιώργης ως υποψήφιος των οπαδών της αβασίλευτης δημοκρατίας, πήρε 31. Και ο υποψήφιος της φατρίας του Δημήτριου Βούλγαρη, τριάντα. Ενάμισι χρόνο αργότερα, την 1^η Δεκεμβρίου 1867, με τον Κουμουνδούρο πάλι πρωθυπουργό, η κυβέρνησή του θα έπαιρνε ψήφο εμπιστοσύνης με 97 ψήφους, αν και επτά υπουργοί απείχαν από την ψηφοφορία. Ως τότε όμως, πολύ νερό είχε κυλήσει στο αυλάκι.

Ως πρωθυπουργός, ο Αλέξανδρος Κουμουνδούρος μετέτρεψε σε νομοσχέδια που πήραν την ψήφο της Βουλής, όλα τα διατάγματα με τα οποία κυβερνήθηκε η χώρα στη διάστημα της μεσοβασιλείας. Και δρομολόγησε τη διανομή της γης που ανήκε στο κράτος, την οργάνωση της εκπαίδευσης, τη θέσπιση προσόντων προκειμένου να γίνει κάποιος δημόσιος υπάλληλος και την αναμόρφωση της φορολογίας. Κάποια στιγμή, σε λόγο του στη Βουλή, δήλωσε ότι πια ο τόπος ζούσε από τα έσοδά του και ότι ο όποιος δανεισμός είχε να κάνει μόνο με την εξόφληση παλαιών χρεών. Τον Οκτώβριο του 1865, έφερε νομοσχέδιο για την άντληση πόρων που θα εξυπηρετούσαν χερσαίες και θαλάσσιες συγκοινωνίες. Το κείμενο προσδιόριζε με ακρίβεια πόσα θα εισπράττονταν από τους φόρους και πού ακριβώς θα πήγαιναν τα λεφτά. Στην πραγματικότητα, επρόκειτο για ένα φιλόδοξο πρόγραμμα ενίσχυσης της ακτοπλοΐας και δημιουργίας δημόσιων δρόμων. Καταψηφίστηκε. Ο Κουμουνδούρος και η κυβέρνησή του παραιτήθηκαν. Ο βασιλιάς κάλεσε τον Δημήτριο Βούλγαρη και το διόρισε νέο πρωθυπουργό. Ο Υδραίος πολιτικός θεώρησε ότι είχε έλθει η

ώρα να παίξει τα πολιτικά του παιχνίδια.

Όταν ο βασιλιάς Γεώργιος κάλεσε τον Δημήτριο Βούλγαρη να σχηματίσει κυβέρνηση (Οκτώβριος 1865), ο «Τζουμπές» έβαλε έναν όρο: Να φύγει από την Ελλάδα ο Σπόνεκ, άτυπος σύμβουλος του Γεωργίου, οικογενειακός φίλος του πατέρα του. Πίστευε ότι εκείνος ήταν που είχε προτείνει τον Κουμουνδούρο για πρωθυπουργό, ένα χρόνο πριν. Ο Γεώργιος, με επιστολή του, αρνήθηκε. Ούτε διορισμένος πουθενά ήταν ο Σπόνεκ ούτε χρήματα του δημοσίου εισέπραττε ούτε είχε κάποια θέση. Από πού να παραιτηθεί; Και γιατί να τον διώξει από την Ελλάδα; Ας άφηγε ο Βούλγαρης κατά μέρος αυτού του είδους τις αιτιάσεις και ας ερχόταν στα ανάκτορα να κουβεντιάσουν για τους υπουργούς.

Ο Βούλγαρης κάλεσε τον ευκαιριακό σύμμαχό του, Επαμεινώνδα Δεληγιώργη, και του έδειξε την βασιλική επιστολή. Ο Δεληγιώργης κάθισε κι έγραψε μια απάντηση για λογαριασμό τού Βούλγαρη: «Ο Σπόνεκ επεμβαίνει στο κυβερνητικό έργο. Αν δεν φύγει από την Ελλάδα, ο Βούλγαρης δεν αναλαμβάνει πρωθυπουργός». Με την γραμμένη από τον Δεληγιώργη επιστολή στα χέρια, ο Βούλγαρης πήγε στα ανάκτορα. Ο Γεώργιος δε δέχτηκε τον εκβιασμό. Απέσυρε την εντολή από τον Βούλγαρη και την ανέθεσε στον Επαμεινώνδα Δεληγιώργη, μη γνωρίζοντας ότι εκείνος είχε γράψει την επιστολή. Ο Δεληγιώργης τη δέχτηκε χωρίς όρους. Η κυβέρνησή του εμφανίστηκε στη Βουλή, στις 20 Οκτωβρίου 1865. Ούτε ψήφο εμπιστοσύνης χρειαζόταν, αφού δεν προβλεπόταν κάτι τέτοιο από το σύνταγμα ούτε ο Κουμουνδούρος είχε σκοπό να τον καταψηφίσει. Στις 29 του μήνα, η Βουλή ψήφισε τον προϋπολογισμό του 1866. Στις 30, ο Δεληγιώργης παραιτήθηκε.

Ο Βούλγαρης είχε γίνει πυρ και μανία με τον Δεληγιώργη, θεωρώντας ότι τον εξαπάτησε. Και όταν, στις 25 του μήνα (Οκτωβρίου), ο βασιλιάς κάλεσε τα μέλη της Βουλής σε γεύμα, έστησε νέα μηχανορραφία. Σε βάρος του Δεληγιώργη αυτή τη φορά.

Εξαλλος με τον Δεληγιώργη που «του έφαγε την πρωθυπουργία», ο Δημήτριος Βούλγαρης έβαλε τον βουλευτή του, Παπαμιχαλόπουλο, να πλησιάσει τον «κουμουνδουρικό» πρόεδρο της Βουλής, Κεχαγιά: «Ο Δεληγιώργης είναι απατεώνας. Συμφωνήσαμε να φύγει ο Σπόνεκ,

ο Βούλγαρης έχασε την πρωθυπουργία κι αυτός έσπευσε να την αρπάξει. Ως τότε θα τον ανεχόμαστε;». Ο Κεχαγιάς απάντησε πως τα περί Σπόνεκ πρώτη φορά τα άκουγε κι ότι ο Κουμουνδούρος δε σκόπευε να ανατρέψει τον Δεληγιώργη, αν δε βρισκόταν αξιόπιστη εναλλακτική λύση. Ο Παπαμιχαλόπουλος πρότεινε κυβέρνηση μεγάλου συνασπισμού (Βούλγαρη – Κουμουνδούρου), ζήτησε από τον Κεχαγιά να πείσει τον Κουμουνδούρο κι «ανέλαβε» να «πείσει» ο ίδιος τον Βούλγαρη. Οι συνεννοήσεις γίνθηκαν στο γεύμα που παρέθεσε ο βασιλιάς, στις 25 Οκτωβρίου 1865.

Οι κουβέντες έφτασαν και στα αφτιά του πρωθυπουργού, Δεληγιώργη. Στο ίδιο εκείνο γεύμα, πλησίασε κάποια στιγμή τον νεαρό βασιλιά και του είπε ξερά: «Παραιτούμαι». Ο Γεώργιος έμεινε άναυδος. Ρώτησε: «Για ποιο λόγο;». Ο Δεληγιώργης απάντησε ότι στο γεύμα ήταν παρών και ο (άτυπος βασιλικός σύμβουλος) Σπόνεκ. Ο βασιλιάς αναρωτήθηκε πού ήταν το κακό κι εν πάση περιπτώσει, αν του είχε πει ότι τον ενοχλεί η παρουσία του Σπόνεκ, δε θα τον καλούσε. Αναγκαστικά, ο Δεληγιώργης ανακάλεσε την παραίτησή του και το ζήτημα έμεινε εκεί.

Στις 29 Οκτωβρίου, μέρα που ψηφίστηκε ο προϋπολογισμός του 1866, ο Δεληγιώργης πήγε στα ανάκτορα και παραπονέθηκε στον Γεώργιο ότι «ο Σπόνεκ προσπαθεί να ενώσει τους Κουμουνδούρο και Βούλγαρη εναντίον του, μέσω του προέδρου της Βουλής, Κεχαγιά». Ο βασιλιάς κάλεσε τον Σπόνεκ. Αυτός δήλωσε άγνοια. Όσο για τον Κεχαγιά, με εξαίρεση δυο τυπικές κουβέντες στο γεύμα, είχε βδομάδες να μιλήσει μαζί του. Κλήθηκε και ο Κεχαγιάς. Δήλωσε ότι δεν είχε κουβεντιάσει με τον Σπόνεκ κι εξήγησε, τι είχε γίνει.

Έχοντας πληροφορηθεί τις ίντριγκες του Βούλγαρη στο επίσημο γεύμα, που παρέθεσε, ο βασιλιάς Γεώργιος κάλεσε το υπουργικό συμβούλιο για τις 30 Οκτωβρίου 1865. Έκανε μια περίληψη των όσων είχαν προηγηθεί και τους ρώτησε αν μένουν ή φεύγουν. Τους προκατέλαβε ο Δεληγιώργης, δηλώνοντας «εμμονή στην παραίτηση». Αναγκαστικά, και οι υπουργοί του δήλωσαν ότι παραιτούνται.

Ήταν Σάββατο. Την Κυριακή, ο βασιλιάς αναζήτησε τον Μπενιζέλο Ρούφο, περιστασιακό πρωθυπουργό στα χρόνια της μεταπολίτευσης. Του ζήτησε να αναλάβει πρωθυπουργός. Ο Ρούφος δεν είχε σκοπό να ξαναμπλέξει. Αρνήθηκε. Ο βασιλιάς ξανακάλεσε τον Δημήτριο Βούλγαρη. Προκειμένου να μην του ξαναπροκύψει ο Δεληγιώργης, ο «Τζουμπές» δέχτηκε δίχως όρους. Στις 3 Νοεμβρίου (1865), παρουσίασε την κυβέρνησή του. Ο Γεώργιος ενέκρινε

τον κατάλογο με τους υπουργούς. Ορκίστηκαν.

Την επομένη, 4 του μήνα, ο Βούλγαρης ζήτησε από τον βασιλιά Γεώργιο να κλείσει τη Βουλή ως τον Ιανουάριο, ώστε να έχει χρόνο να χαράξει κυβερνητική πολιτική και να συντάξει νέο προϋπολογισμό. Ο βασιλιάς αρνήθηκε. Στις 5 του μήνα, ο Βούλγαρης παραιτήθηκε. Ο βασιλιάς κάλεσε για άλλη μια φορά τον Αλέξανδρο Κουμουνδούρο. Ο Κουμουνδούρος πήγε στο σπίτι του Δεληγιώργη και του ζήτησε να συμπράξει. Το ίδιο ζήτησε και από τον Βούλγαρη. Απέβλεπε σε μια πλατιά κυβέρνηση που θα μπορούσε να οδηγήσει τη χώρα έξω από το πολιτικό αδιέξοδο. Και οι δυο αρνήθηκαν να συμπράξουν. Η κυβέρνηση Κουμουνδούρου έπεσε. Ο βασιλιάς ξανακάλεσε τον Επαμεινώνδα Δεληγιώργη. Ορκίστηκε στις 13 του μήνα. Έπεσε στις 25. Αιτία το ότι η Βουλή αρνήθηκε να διακόψει, όπως της ζητήθηκε.

Και πάλι, ο Κουμουνδούρος πρότεινε συμμαχική κυβέρνηση. Με πρωθυπουργό «άχρωμο». Ο Βούλγαρης αναγκαστικά δέχτηκε. Σχηματίστηκε στις 28 Νοεμβρίου (πέμπτη κυβέρνηση μέσα στον μήνα) με πρωθυπουργό τον Μπενιζέλο Ρούφο, υπουργούς από όλες τις πτέρυγες και χωρίς τους δυο μονομάχους (Κουμουνδούρο και Βούλγαρη).

Η κυβέρνηση Μπενιζέλου Ρούφου, που ανέλαβε τέλη Νοεμβρίου του 1865, παραιτήθηκε τον Ιανουάριο, ενώ σύννεφα επερχόμενου πολέμου σκίαζαν την Ευρώπη. Ως τον Μάιο, όλοι περίμεναν να ξεσπάσει και η επανάσταση στην Κρήτη. Στις 2 Ιουνίου 1866, ο Γεώργιος κάλεσε τους τρεις (Κουμουνδούρο, Βούλγαρη, Δεληγιώργη) και τους ζήτησε να συμπράξουν σε μια νέα κυβέρνηση. Κατέληξαν σε κυβέρνηση Βούλγαρη – Δεληγιώργη με την ανοχή του Κουμουνδούρου. Η νέα κυβέρνηση δεν άντεξε ως το τέλος του χρόνου. Στις 18 Δεκεμβρίου παραιτήθηκε.

Τα πράγματα είχαν ζοριστεί στην Κρήτη όπου η επανάσταση είχε ξεσπάσει και η θυσία στο Αρκάδι είχε συντελεστεί, στην Ευρώπη μάχονταν Πρώσοι και Αυστριακοί και η Ελλάδα χρειαζόταν ισχυρή κυβέρνηση. Ο βασιλιάς έδωσε εντολή στον Κουμουνδούρο. Ανέλαβε ορίζοντας υπουργό Εξωτερικών ένα νέο, τον Χαρίλαο Τρικούπη. Η «μεγάλη» όπως την είπαν κυβέρνηση πρόλαβε να διαχειριστεί με τόλμη το Κρητικό ζήτημα, πριν να εξαναγκαστεί σε παραίτηση, ένα χρόνο αργότερα. Μετά την αδυναμία να κρατηθεί στην εξουσία μια κυβέρνηση υπό τον Αριστείδη Μωραΐτινη, ο Γεώργιος έδωσε στον Βούλγαρη την εντολή να σχηματίσει νέο υπουργικό συμβούλιο. Η νέα κυβέρνηση ορκίστηκε στις 25

Ιανουαρίου 1868.

Με όλο αυτό το ανεβοκατέβασμα κυβερνήσεων, είχε επέλθει η ώρα για νέες εκλογές (1868). Τις διεξήγαγε ο Δημήτριος Βούλγαρης που βρέθηκε πρωθυπουργός. Βρέθηκαν έξω από τη Βουλή οι Αλέξανδρος Κουμουνδούρος, Θεόδωρος Δηλιγιάννης, Χαρίλαος Τρικούπης και άλλοι επιφανείς αντίπαλοι του Βούλγαρη. Είχε όμως εκλεγεί ο επίσης εχθρός του, Λοβέρδος (Ζακύνθου), ενώ είχε αποτύχει ο φίλος του, Μιλτιάδης Κανάρης (Κυκλάδων). Και τα Κύθηρα έβγαλαν τρεις φίλους του Κουμουνδούρου. Ο Βούλγαρης ακύρωσε τις εκεί εκλογές. Στη Ζάκυνθο ποτέ δεν επαναλήφθηκαν. Στα Κύθηρα επανεκλέχτηκαν οι δυο από τους τρεις του Κουμουνδούρου και στις Κυκλάδες βγήκε με κόλπα ο δικός του.

Στις εκλογές του 1868, ο Αλέξανδρος Κουμουνδούρος βρέθηκε εκτός Βουλής.

Χρειαζόταν όμως να γίνει επαναληπτική εκλογή στο Οίτυλο, τη γενέτειρά του, αν και ο ίδιος εκλεγόταν στη Μεσσήνη. Φίλοι του, τον υπέδειξαν υποψήφιο. Ευκαιρία βρήκε ο Βούλγαρης και τον κατάγγειλε ως στασιαστή. Κι αφού ο Κουμουνδούρος ήταν «στασιαστής», στάλθηκε στρατός να τον συλλάβει. Δόθηκε πραγματική μάχη. Ο Κουμουνδούρος παραιτήθηκε από υποψήφιος και κρύφτηκε στη Μάνη. Θεωρήθηκε καταζητούμενος. Οι φίλοι του προσέφυγαν στη Δικαιοσύνη. Το Εφετείο έκρινε ότι η ένοπλη αντίσταση πολιτικού κατά της αυθαιρεσίας και των παρανομιών πρωθυπουργού είναι νόμιμη. Επέστρεψε στην Αθήνα, δικαιωμένος αλλά εκτός Βουλής. Ίδρυσε εφημερίδα και οργάνωσε κόμμα με σκοπό να ανατρέψει την κίβδηλη κυβέρνηση και να πετύχει στοιχειώδη κοινοβουλευτική συμπεριφορά στον τόπο.

Τον ίδιο καιρό, ο Δημήτριος Βούλγαρης συνέχιζε τα δικά του. Το 1873, προχώρησε σε κοινοβουλευτικό πραξικόπημα και το 1875 προσπάθησε να εξασφαλίσει απαρτία στη βουλή με απάτη και πλαστογραφία. Τον πήραν ειδίση και τον παρέπεμψαν σε δίκη μαζί με όλη την κυβέρνησή του. Απέφυγε την καταδίκη, αλλά απομακρύνθηκε οριστικά από την πολιτική. Πέθανε το 1877. Δυο χρόνια νωρίτερα, στα 1875, ο Χαρίλαος Τρικούπης είχε πείσει τον βασιλιά να δεχτεί την «αρχή της δεδηλωμένης» (να έχει η κυβέρνηση τη δεδηλωμένη πλειοψηφία στη Βουλή).

Ο Κουμουνδούρος έγινε πρωθυπουργός τρεις ακόμα φορές. Ρύθμισε το τεράστιο ελληνικό

δημόσιο χρέος, συνετέλεσε στην παραχώρηση της Επτανήσου, της Θεσσαλίας και μικρού τμήματος της νότιας Ηπείρου, ψήφισε τον νόμο περί ευθύνης υπουργών και οργάνωσε το φορολογικό σύστημα. Αποχώρησε από την πολιτική μετά την αποτυχία του στις εκλογές του Δεκεμβρίου του 1881, όπου υπερίσχυσε ο πρώην πολιτικός φίλος του, Χαρίλαος Τρικούπης, που κατάφερε να κερδίσει την ψήφο του συνόλου σχεδόν των βουλευτών των νέων χωρών. Πέθανε στις 26 Φεβρουαρίου 1883.

(Ελεύθερος Τύπος, 13 – 25.5.2013)